

Sygn. akt *I 1 C 65/22 upr.*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2022 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: Sędzia Sławomir Splitt

Protokolant: Anna Szymańska

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2022 r. w Gdyni na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

przeciwko **K. P.**

o zapłatę

utrzymuje w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w dniu 1 sierpnia 2019 roku (sygn. akt IX Nc 2866/19).

Sygnatura akt I 1 C 65/22

UZASADNIENIE

Powódka (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła pozew przeciwko K. P. o zapłatę kwoty 9.680,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 10 lutego 2016r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że wyrokiem wydanym przez Sąd Rejonowy w Zielonej Górze z dnia 19 stycznia 2016r. w sprawie o sygnaturze VII K 676/15 pozwany został uznany winnym popełnienia przestępstw z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 270 § 1 kk i art. 297 § 1 kk poprzez to, że w celu osiągnięcia korzyści majątkowej posługując się nieprawdziwymi danymi personalnymi oraz porobionymi zaświadczeniami o zatrudnieniu i zarobkach doprowadził powódkę do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwotach odpowiednio 4.743,59 zł i 4.936,71 zł, stanowiącymi kredyty na zakup sprzętu komputerowego. Powódka dochodzi swojego roszczenia na podstawie art. 415 kc. Jak wskazano, informacje osoby kredytobiorcy, miejsca zatrudnienia i wysokości zarobków stanowiły kluczowy element przy udzielaniu kredytu. Przyczyną udzielenia pożyczki było podanie we wniosku kredytowym faktu zatrudnienia i posiadanie dochodów na odpowiednim poziomie, gwarantującym terminową spłatę. Pozwany zatem podając dane nieprawdziwe i posługując się podrobionymi dokumentami wprowadził w błąd pracownika powódki, co skutkowało udzieleniem kredytu i co przesądza o istnieniu związku przyczynowego pomiędzy czynem pozwanego a poniesioną przez powódkę szkodą.

(pozew, k. 2-3)

W dniu 1 sierpnia 2019 roku w sprawie o sygnaturze IX Nc 2866/19 Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym.

(nakaz zapłaty, k. 29)

Pozwany w całości zaskarżył ww. nakaz zapłaty, wnosząc o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości. Uzasadniając swoje stanowisko pozwany podniósł, że nie mieszkał pod adresem podanym w pozwie i najprawdopodobniej padł ofiarą oszustwa wobec bezpodstawnego posłużenia się jego danymi osobowymi przez

osobę trzecią, w związku z czym złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Pozwany podniósł także zarzut nieistnienia wierzytelności powoda, a w toku postępowania także zarzut błędnego wyliczenia kwoty dochodzonego roszczenia. Jak wyjaśnił sąd cywilny jest związany jedynie ustaleniami dotyczącymi popełnienia przestępstwa, a więc okolicznościami składającymi się na stan faktyczny, natomiast inne ustalenia nie mają mocy wiążącej. Pozwany wskazał, że w wyroku karnym nie został zobowiązany do naprawienia szkody, a jako podmiot poszkodowany został wskazany podmiot trzeci (... sp. z o.o.), a nie powód. W związku z tym nie można wykluczyć, że poniesiona przez powoda szkoda była mniejsza niż poniesiona przez (...) sp. z o.o. Pozwany zarzucił powodowi, że nie przedłożył umów kredytowych ani dowodów wypłaty poszczególnych kwot, a tym samym powód nie udowodnił, że poniósł szkodę we wskazanej w pozwie wysokości.

(zarzuty od nakazu zapłaty, k. 51-54, pismo procesowe pozwanego z dnia 11 lutego 2022r., k. 84-85)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 19 stycznia 2016r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt VII K 676/15 Sąd Rejonowy w Zielonej Górze uznał K. P. winnym tego, że:

- w dniu 10 maja 2002r. w Z. i K. wspólnie i w porozumieniu z A. M., J. M. i I. B., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim podaniu w umowie kredytu bezgotówkowego nr 206-123/10- (...) danych personalnych nieistniejącej osoby o nazwisku A. O. i załączeniu do niej podrobionego zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach w (...), wprowadził w błąd pracownika (...) SA I Oddział Centrum w K. oraz (...) sp. z o.o. w K. co do istnienia wskazanego w dokumentach kredytobiorcy oraz zamiaru spłaty kredytu i poprzez zawarcie umowy kredytowej o tym numerze doprowadził ich do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 4.743,59 zł stanowiącymi kredyt na zakup sprzętu komputerowego a przelany na rachunek sklepu (...) przy ul. (...) w Z., czym działał na szkodę (...) sp. z o.o. w K., tj. o czyn z art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk w związku z art. 11 § 2 kk;

- w dniu 22 kwietnia 2002r. w Z. i K. wspólnie i w porozumieniu z A. M. i J. M., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, po uprzednim podaniu w umowie kredytu bezgotówkowego nr 206-123/10- (...)02 nieprawdziwych danych personalnych dotyczących M. N., podrobieniu na niej jego podpisu i załączeniu do niej podrobionego zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach w firmie (...) M. B. wprowadził w błąd pracownika (...) SA I Oddział Centrum w K. oraz (...) sp. z o.o. w K. co do zaciągnięcia kredytu przez wskazaną w umowie osobę oraz zamiaru jego spłaty i poprzez zawarcie umowy kredytowej o tym numerze doprowadził ich do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 4.936,71 zł stanowiącymi kredyt na zakup sprzętu komputerowego a przelany na rachunek sklepu (...) przy ul. (...) w Z., czym działał na szkodę (...) sp. z o.o. w K., tj. o czyn z art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk i art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Uznając pozwanego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów Sąd wymierzył mu karę grzywny. Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 9 lutego 2016 roku.

(dowód: odpis wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 19 stycznia 2016r., k. 4)

Pismem z dnia 5 listopada 2018r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 4.936,71 zł z tytułu naprawienia szkody w terminie 3 dni od dnia doręczenia wezwania. Wezwanie zostało wysłane na adres ul. (...), (...)-(...) L. i po awizowaniu zostało zwrócone nadawcy.

(dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 5 listopada 2018r., k. 7, koperta, k. 8)

Pismem z dnia 21 marca 2019r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 4.743,59 zł z tytułu naprawienia szkody w terminie 3 dni od dnia doręczenia wezwania. Wezwanie zostało wysłane na adres ul. (...), (...)-(...) L. i po awizowaniu zostało zwrócone nadawcy.

(dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 21 marca 2019r., k. 5, koperta, k. 6)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w całości na podstawie dowodów z dokumentów. Oceniając zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd nie dopatrywał się żadnych podstaw do kwestionowania prawdziwości i wiarygodności dokumentów powołanych w ustaleniach stanu faktycznego. Podkreślić bowiem należy, iż dowód w wyroku sądu karnego charakter dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 kpc i w związku z tym korzysta on z domniemania autentyczności i zgodności z prawdą wyrażonych w nim oświadczeń, których żadna ze stron nie kwestionowała w trybie art. 252 kpc. Ponadto, za w pełni wiarygodne Sąd uznał także dokumenty prywatne w postaci wezwań do zapłaty, albowiem forma wymienionych dokumentów nie budzi żadnych wątpliwości Sądu co do ich autentyczności.

Podstawę prawną powództwa stanowił przepis art. 415 kc, zgodnie z którym kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Podkreślić należy, iż dla przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 415 kc niezbędne jest wykazanie (udowodnienie) przesłanek tej odpowiedzialności, którymi są bezprawne, zawinione działanie, powstanie szkody, związek przyczynowy między szkodą a działaniem sprawcy, przy czym przesłanki te muszą zachodzić kumulatywnie (por. wyrok SN z dnia 16 marca 2005r., I UK 193/04, L.).

Zważyć należy, iż w przedmiotowej sprawie nie było wątpliwości co do wykazania pierwszej z wymienionych powyżej przesłanek odpowiedzialności deliktowej. W świetle treści wyroku karnego skazującego pozwanego za popełnienie przestępstw stypizowanych w art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk i art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk należało uznać, że zachowanie pozwanego stanowi czyn niedozwolony w rozumieniu art. 415 kc. Zgodnie z art. 11 kpc ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Jednakże osoba, która nie była oskarżona, może powoływać się w postępowaniu cywilnym na wszelkie okoliczności wyłączające lub ograniczające jej odpowiedzialność cywilną. Jak wskazuje się w orzecznictwie wiążące prawomocnym wyrokiem karnym dotyczy zawartych w sentencji ustaleń faktycznych sądu karnego, które w sprawie cywilnej nie mogą być obalone ani pominięte. Odnoszą się one do osoby sprawcy, przedmiotu przestępstwa, znamion czynu przypisanego skazanemu, miejsca i czasu popełnienia przestępstwa oraz sytuacji, w jakiej czyn został popełniony. Okoliczności wykraczające poza te elementy nie są dla sądu orzekającego w sprawie cywilnej wiążące, nawet jeżeli znajdują się w sentencji orzeczenia (por. wyrok SN z dnia 11 maja 2021 roku, I (...) 17/21, L.). Związanie niewątpliwie obejmuje także ustalenia wyroku karnego co do stopnia winy (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 5 stycznia 2018 roku, I Aca 565/17, L.). Zwrócić należy, iż zarówno przestępstwo oszustwa określone w art. 286 § 1 kk (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. III KK 181/10, L.), przestępstwo oszustwa finansowego (por. wyrok SN z 11 kwietnia 2019r., V KK 165/18, L.), jak i fałszu materialnego dokumentu jest przestępstwem umyślnym. Skazanie pozwanego prawomocnym wyrokiem za popełnienie wymienionych przestępstw oznacza zatem, że dokonany przezeń czyn był zarówno bezprawny, jak i zawiniony.

Wobec podniesionych przez pozwanego zarzutów kwestią sporną pozostawała natomiast wysokość szkody. Pozwany zarzucił bowiem, że powódka nie miała statusu pokrzywdzonego w postępowaniu karnym (w sentencji wyroku jako pokrzywdzony została wskazana spółka (...) sp. z o.o. w K.) i możliwe jest, że wysokość szkody poniesionej przez powoda jest mniejsza aniżeli szkody poniesionej przez podmiot wymieniony w wyroku jako pokrzywdzony.

W ocenie Sądu zarzuty pozwanego nie zasługiwały na uwzględnienie. Zważyć należy, iż pozwany został skazany za czyn, który wyczerpywał znamiona określone w kilku przepisach ustawy karnej, tj. w art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk i art. 297 § 1 kk. Zgodnie z treścią art. 286 § 1 kk kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Podkreślić należy, iż w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że jeśli powstanie szkody należy do istoty przestępstwa, to wówczas sąd cywilny jest związany wysokością tej szkody ustaloną w postępowaniu karnym, w przeciwnym zaś razie takiego związania nie ma.

Biorąc pod uwagę, że skoro możliwe jest oszustwo bez wyrządzenia szkody, to powstanie szkody nie jest warunkiem zaistnienia takiego przestępstwa. To zaś prowadzi do wniosku, że w przypadku przestępstwa doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem sąd cywilny nie jest związany wyrokiem karnym co do wysokości szkody (por. wyrok SA w Krakowie z dnia 17 lutego 2020 roku, I ACa 670/19, L.). Dla bytu przestępstwa określonego w art. 286 § 1 kk nie jest wymagane, aby w majątku pokrzywdzonego powstała szkoda. Wprawdzie najczęściej niekorzystne rozporządzenie mieniem będzie prowadzić do spowodowania szkody, jednak nie musi być tak zawsze. Także sprawca, który działa „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”, takiej korzyści osiągnąć wcale nie musi (por. wyrok SN z dnia 26 lutego 2019 roku, IV KK 406/18, L.).

Nie ulega przy tym wątpliwości, że pojęcie „niekorzystnego rozporządzania mieniem” jest szersze od pojęcia szkody. Zważyć bowiem należy, iż rozporządzenie mieniem ma charakter niekorzystny nie tylko wówczas, gdy pokrzywdzony nie otrzyma należnego mu świadczenia (np. zwrotu pożyczki, kredytu), ale również wtedy, gdy otrzyma je na innych, gorszych warunkach, niż było uzgodnione, np. bez należnych odsetek, po upływie terminu, w innych ratach (por. wyrok SN z 30 sierpnia 2000 r., V KKN 267/00, OSNKW 2000, Nr 9–10, poz. 85; wyrok SN z 1 maja 2006 r., III KK 198/05, OSNKW 2006, Nr 4, poz. 40). Podkreślić przy tym należy, że jeden z czynów, za który pozwany został prawomocnie skazany stanowił czyn z art. 286 § 1 kk w zbiegu z art. 297 § 1 kc, a jak wskazuje się w judykaturze dla przypisania sprawcy czynu z art. 297 § 1 kk kumulatywnie odpowiedzialności za czyn z art. 286 § 1 kk niezbędnym jest wykazanie, że w chwili przedkładania pracownikom banku podrobionego (nierzetelnego) dokumentu, sprawca miał zamiar doprowadzenia banku do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, czyli, że miał z góry powzięty zamiar nieuiszczania rat kredytu w przyszłość (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 11 kwietnia 2016 roku, II AKa 413/15, L.).

Z treści sentencji wyroku karnego wynika, że pozwany doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem nie tylko (...) sp. z o.o. z siedzibą w K., lecz także mieniem powoda. W przypadku opisu obu czynów Sąd bowiem wskazał, że pozwany „doprowadził ich (a więc więcej niż jeden podmiot) do niekorzystnego rozporządzeniem pieniędzmi”, co jednoznacznie wskazuje, że pokrzywdzonym była nie tylko spółka (...) sp. z o.o., lecz także (...) S.A.

Co istotne, w świetle przepisów art. 5 ust. 1 pkt 3 i art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2439) udzielanie kredytów należy do czynności bankowych sensu stricto, co oznacza, że ustawodawca zastrzegł go do wyłącznej kompetencji banków, aczkolwiek w tym przypadku mamy do czynienia ze względny monopol banków. Powyższe przesądza, że środki pieniężne o jakich mowa w sentencji wyroku sądu karnego musiały wyjść z majątku banku, a nie podmiotu trzeciego.

Nadto, należało mieć na względzie, że kwoty udzielonego kredytu zostały jednoznacznie wskazane w treści sentencji wyroku (4.743,59 zł i 4.936,71 zł), nadto zostały one faktycznie przelane na rachunek sklepu komputerowego, co wskazuje, że powód poniósł szkodę w postaci straty.

Ponadto, w sentencji wyroku mowa jest o wprowadzeniu w błąd pracownika banku m.in. co do zamiaru spłaty kredytu, co oznacza, że kredyt nie jest spłacany. Nawet, gdyby przyjąć, że Sąd nie jest związany częścią ze wskazanymi w sentencji wyroku okolicznościami faktycznymi, to jednak należy zważyć, że odpis wyroku sądu karnego stanowi dokument urzędowy, który korzysta z domniemania zgodności treści w nim wyrażonych z prawdą, w tym w zakresie wypłaconych kwot. Zastosowanie w sprawie art. 244 § 1 kpc przerzuca ciężar dowodu na pozwanego zgodnie z art. 252 kpc. Pozwany jednak w żaden sposób nie udowodnił, że w postępowaniu karnym błędnie ustalono wysokość wypłaconego kredytu.

Mając powyższe na względzie, należało na podstawie art. 493 § 4 kpc w zw. z art. 415 kc Sąd w całości utrzymał nakaz zapłaty.